

15-16 HAZİRAN'A YOL AÇAN KANUN DEĞİŞİKLİKLERİ

Aydınlık Gazetesi, 10 Temmuz 2012

Yıldırım Koç

15-16 Haziran olaylarına yol açan yasa değişiklik tasarılarını ayrıntılı olarak bilmeden yapılan analizler, gerçekliğin kavranmasına değil, gerçekliğin daha da çarpıtılmasına yol açıyor.

274 sayılı Sendikalar Kanununu değiştiren tasarı, 15-16 Haziran 1970 eylemlerine rağmen, 29 Temmuz 1970 tarihinde kabul edildi. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay 6 Ağustos 1970 günü Yasayı imzaladı ve 1317 sayılı yasa, 12 Ağustos 1970 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yasa, yerel sendika birliklerinin kurulmasına olanak tanııyordu. 1970 yılında bu tür örgütlenme zaten kalmamıştı. TÜRK-İŞ, kendisine bağlı yerel sendika birliklerini 1962 yılında kapatarak, atamalı bölge temsilcilikleri kurmuştu.

Yasa, sendika üyeliğinden ayrılmayı, noter koşuluna bağlıyordu.

Sendika kurucularına, ilgili işkolunda en az üç yıldan beri fiilen çalışır olma koşulu getirildi.

Sendika ve şube genel kurullarının toplanma süresi azami iki yıldan üç yıla çıkarıldı.

Yasada, bir işçi sendikasının Türkiye çapında faaliyet gösterebilmesi için kurulu bulunduğu işkolunda çalışan sigortalı işçilerin en az üçte birini bünyesinde barındırması gerekiyordu. Ayrıca, işçi konfederasyonlarının kurulabilmesi için de Türkiye çapında faaliyet gösteren sendikaların ve işçi federasyonlarının en az üçte birini ve aynı zamanda Türkiye'deki sendikalı işçilerin en az üçte birini temsil etmesi zorunluluğu getiriliyordu. Yasaya göre, sendikalar, temsil ettikleri üyelerin sayılarını her yılın başında Çalışma Bakanlığı'na bildirecekti.

Dünkü yazımda, 1963-1980 döneminde sendika üye sayılarına ilişkin Çalışma Bakanlığı'nın resmi verilerinin nasıl gerçekdışı olduğunu anlatmıştım.

Bu konuya ilişkin birkaç örnek vereyim.

MİSK (Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu), Çalışma Bakanlığı'na gönderdiği 9.2.1977 gün ve 977/207 sayılı yazısında 225.571 üyesi, 28.12.1978 gün ve 978/376 sayılı yazısında 283.908 üyesi, 28.12.1979 gün ve 979/0449 sayılı yazısında da 285.496 üyesi olduğunu ileri sürdü. Gerçek üye sayısı 6-7 bin civarındaydı.

Hak-İş, Çalışma Bakanlığı'na gönderdiği 29.4.1977 gün ve 33 sayılı yazısında 343.765 üyesi, 27.6.1979 gün ve 84 sayılı yazısında da 135.412 üyesi olduğunu ileri sürdü. Gerçek üye sayısı 15-20 bin civarındaydı.

Ankara Gaziosmanpaşa'da bahçeli bir evde faaliyet gösteren ve çok karışık yapıda bir örgütlenme olan Türk Ülke-İş Konfederasyonu, Bakanlığa gönderdiği 18.7.1979 gün ve Hz.084 sayılı yazısında 354.672 üyesi olduğunu ileri sürdü. Gerçek üye sayısı birkaç bindi.

Anayasa Mahkemesi, 1317 sayılı Yasanın DİSK açısından sakınca yaratan önemli maddelerini 8-9 Şubat 1972 günü verdiği kararla iptal etti. Gereçeli karar, 19.10.1972 günlü Resmi Gazete'de yayımlandı.

Bu dönemde sendika üyeliğinin noter koşuluna bağlı olmaması ve Çalışma Bakanlığı'nda üyeliklere ilişkin bir veri tabanı bulunmaması nedeniyle, sendikalar, üyelerinin isim ve kimlik bilgilerini değil, yalnızca toplam sayılarını bildirmekle yükümlüydü. Bildirilen sayıların doğruluğunu denetleyecek bir mekanizma ve bilgi yoktu. Bu nedenle, 1317 sayılı Yasanın kabulünden sonra sendikalar üye sayılarını gerçekdışı bir biçimde çok yüksek gösterdi ve böylece yasanın olumsuzluklarının en önemlisini pratik bir biçimde kolayca aştı.

15-16 Haziran eylemlerinin engelleyemediği yasa değişiklikleri, 12 Ağustos 1970-19 Ekim 1972 döneminde, 2 yıl 2 aylık bir süre yürürlükte kaldı. Bu dönemde DİSK'e bir zarar gelmedi. Bunun nedeni, çünkü yazımda anlattığım mevzuat özellikleridir.